

De vormen van *Hydrodroma despiciens* (O. F. Müller 1776) (Ned. Hydrachnellae XLIII)

door

A. J. BESSELING

In 1940 werd door schrijver dezes een nieuwe vorm van deze soort opgesteld, verschillende van de nominaatvorm in de aantallen zwemharen op de diverse pootleden. De opstelling van het tabelletje geschiedde in aansluiting aan WALTER (1908a) en aan FRÜCHTL (1924). De rijen zwemharen aan de pootleden werden door genoemde auteurs bevonden lateraal of mediaal aan die leden bevestigd te zijn.

Dit probleem van de verschillende aantallen zwemharen wordt nu besproken door LUNDBLAD (1962). Deze geeft een tabel van Zweedse exemplaren, maar gebruikt hier de aanduidingen voor en achter en niet mediaal en lateraal. LUNDBLAD geeft ook een tabel met niet-Zweedse exemplaren en gebruikt hierbij wel de aanduidingen mediaal en lateraal. Bij de vergelijking van de beide tabellen werd een tegenstrijdigheid ontmoet betreffende 3P4 en 3P5. LUNDBLAD zegt duidelijk de poten zijdelings gestrekt te hebben. WALTER en FRÜCHTL zeggen dit niet.

Nu is de natuurlijke houding bij een watermijt in de regel zo, dat de poten 1 en 2 naar voren gestrekt zijn, de poten 3 en 4 naar achteren. Stilzwijgend is door schrijver dezes aangenomen, dat WALTER en FRÜCHTL uitgegaan zijn van deze natuurlijke houding van de poten en waarmede in overeenstemming is het gebruik van de aanduidingen „innen” en „außen”. Worden de 3e poten nu zijdelings gestrekt dan moet de aanduiding „3B4(5)-außen” (WALTER, FRÜCHTL), of „3P4(5)-lateraal” (BESSELING), bij LUNDBLAD (1962, p. 53) veranderen in 3B4(5)-vorn! Dit is niet het geval, LUNDBLAD spreekt van „hinten”. Iemand moet zich dus vergissen.

Bij nader onderzoek van inlandse exemplaren blijkt nu de werkelijkheid zo te zijn, dat zowel bij *H. despiciens despiciens* als bij *H. despiciens pilosa* de zwemharen aan 3P4 en 3P5 mediaal bevestigd zijn en niet lateraal, indien de derde poten naar achteren wijzen.

Ten einde zekerheid te verkrijgen dat de zwemharen aan 3P4 en 3P5 bij WALTER's exemplaren ook mediaal bevestigd zijn, schreef ik aan Dr. C. BADER te Basel, de opvolger van C. WALTER. Het antwoord was, dat met betrekking tot dit onderwerp geen aantekeningen en preparaten uit de tijd van 1908 meer aanwezig waren. Wel aanwezig waren preparaten uit de jaren 1917—1928. Dr. BADER is zo vriendelijk geweest deze door te zien en zijn bevinding was, dat de zwemharen aan 3P4 en 3P5 inderdaad „innen” = mediaal = „hinten” bevestigd zijn.

Hoe WALTER, FRÜCHTL, die hetzelfde geeft als WALTER, alsmede schrijver dezes, ertoe gekomen zijn een verkeerde aanduiding te gebruiken, is niet meer te achterhalen. Volledigheidshalve zij nog vermeld, dat het hier alleen gaat om een juiste benaming, niet om een verwisseling, hetgeen bij de leden 4P4 en 4P5 mogelijk zou zijn.

We kunnen binnen de soort *H. despiciens* twee groepen van vormen onderscheiden.

Ten eerste de groep waarbij 4P5 lateraal meer zwemharen draagt dan 4P5 mediaal. Hiertoe zijn te rekenen *H. despiciens despiciens* Walter 1908a en FRÜCHTL 1924, met in totaal de meeste zwemharen, en de forma *micoletzkyi* Früchtl 1924, met in totaal minder zwemharen dan de vorige.

De tweede groep omvat die vormen, waarbij 4P5 lateraal minder zwemharen draagt dan 4P5 mediaal. Tot deze groep behoort vooreerst de forma *pilosa* Bess. 1940 met in totaal de meeste zwemharen. Minder zwemharen bezit de nominaatvorm, *H. despiciens despiciens* Bess. 1940, zijnde dus de inlandse exemplaren. Hiermede stemmen overeen de Zweedse exemplaren van LUNDBLAD (Pr. 452 en 887) en mogelijk ook die van SCHWOERBEL (1956)? Deze laatste auteur houdt de mediale en laterale aantallen niet gescheiden, maar telt ze op, zodat zekere vergelijking niet mogelijk is.

Nog minder zwemharen in deze groep bezit de forma *danuviensis* Schwoerb. 1956. Geheel onderaan, met de minste zwemharen, hebben we dan de soort *H. torrenticola* uit Noord- en Zuid-Europa. LUNDBLAD spreekt van de forma *torrenticola*.

Het zal opgefallen zijn, dat de nominaatvorm in beide groepen voorkomt, hetgeen een onmogelijkheid moet zijn.

In de tweede groep behoort ook de inlandse nymfe van *H. despiciens* thuis, die eveneens aan 4P5 lateraal minder zwemharen dan aan 4P5 mediaal bezit. Het komt mij derhalve logisch voor de forma *H. despiciens despiciens* Walter 1908a = *H. despiciens despiciens* Früchtl 1924 van naam te doen veranderen en wel in *H. despiciens baderi*, nova forma.

LUNDBLAD ziet vervolgens (1962, p. 50) de door schrijver dezes in 1940 opgestelde forma *pilosa* als synoniem met de nominaatvorm. Om dit uit te maken zijn tellingen verricht van een der kenmerken van de soort en wel van het aantal zwemharen aan 2P5. Hierbij is geen transgressie bekend en de aantallen zwemharen zijn zekerder en met minder moeite te tellen dan aan de leden van de poten 3 en 4. Geteld werden ruim 500 individuen, zo dat na aftrek van misvormde en afgebroken pootleden, precies 500×2 normale en zekere aantallen resteerden. Het resultaat was het volgende.

Zwemharen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Aantallen	10	196	3	10	51	139	251	176	81	50	20	13

Hierbij moet vermeld worden, dat de 3 exemplaren met 2 zwemharen aan een der leden 2P5 aan het andere lid zonder uitzondering 1 zwemhaar droegen. De 10 exemplaren met 3 zwemharen aan een der leden 2P5 droegen aan het andere lid zonder uitzondering méér dan 3 zwemharen.

Deze statistiek leert dus dat er naast elkaar twee niet-synonieme vormen bestaan: de nominaatvorm *H. despiciens despiciens* met 0, 1 of 2 zwemharen aan 2P5 en de forma *pilosa* met 3—11 zwemharen aan 2P5. De nominaatvorm heeft een rekenkundig gemiddelde van 0,97, bij de forma *pilosa* is het rekenkundig gemiddelde 6,46.

De totalen in de statistiek zijn voor beide vormen resp. 209 en 791, dit is ongeveer als 1 : 4. Daar het tellen van de dieren willekeurig geschied is, geeft deze verhouding ook het voorkomen van de beide vormen naast elkaar weer. Wordt reke-

ning gehouden met verschillen in samenstelling van het stilstaand water, dan blijkt, dat de forma *pilosa* méér dan de nominaatvorm voorkomt in eutroof water en daarin ook veelvuldiger in grote aantallen te vinden is.

Ten slotte een korte beschrijving van een vorm, die nieuw is voor ons land en mogelijk ook voor de wetenschap.

Hydrodroma despiciens forma?

Adult. Lengte 1325 μ . De afstand van het genitaalorgaan tot de anaalopening bedraagt 195 μ . Het aantal nappen op iedere plaat is ongeveer 65. De aantallen zwemharen zijn samengevat in onderstaande tabel.

	links	rechts
2P5 lateraal	1/2 (kort)	1/2 (kort)
3P4 mediaal	9 (2 gebroken)	6 (2 gebroken)
3P5 mediaal	6 (2 gebroken)	6 (1 gebroken)
4P4 lateraal	8 (1 gebroken)	8
4P4 mediaal	9 (1 gebroken)	8
4P5 lateraal	4 (1 gebroken)	6
4P5 mediaal	6 (1 gebroken)	6

De gebroken zwemharen zijn in de totalen begrepen. Het aantal van het eerste kenmerk herinnert aan de nominaatvorm. Het aantal van het zesde kenmerk aan de forma *pilosa*. Deze adult behoort vermoedelijk in de tweede groep van vormen als boven omschreven en lijkt wat de zwemharen betreft iets op de forma *danuviensis* Schwoerb. 1956.

De vindplaats van deze mijt is een beekje ten zuiden van 's-Hertogenbosch, maand april.

Zusammenfassung

In diesem Artikel wurde erläutert daß es in den Tabellen gegeben von WALTER (1908a, S. 357) und FRÜCHTL (1924, S. 9) heißen soll: 3B4 innen und 3B5 innen und nicht 3B4 außen und 3B5 außen; und bei mir, BESSELING (1940, S. 246) 3P4 med. und 3P5 med., anstatt 3P4 lat. und 3P5 lat. Weiter wurde festgestellt, daß die forma *H. despiciens despiciens* Bess. 1940 und *H. despiciens pilosa* Bess. 1940 nicht einander gleich sind.

Literatuur

- BESSELING, A. J., 1940, Iets over de variabiliteit bij *Hydrodroma*-soorten. *Ent. Ber.* 10 : 245.
- FRÜCHTL, F., 1924, Erster Beitrag zur Kenntnis der Hydracarin- und Copepoden-fauna von Nord-Tirol. *Arb. Zool. Inst. Univ. Innsbruck.* 2 : 1.
- LUNDBLAD, O., 1962, Die Hydracarin Schwedens II. *Ark. f. Zool.* 14 : 50.
- SCHWOERBEL, J., 1956, Ueber seltene und neue Milben aus dem südlichen Schwarzwald (Hydrachnellae, Acari). *Arch. f. Hydrob. (Suppl.)* 24 : 67.
- WALTER, C., 1908a, Einige allgemein-biologische Bemerkungen über Hydracarin. *Intern. Rev. Hydrob. Hydrogr.* 1 : 351.
- , 1908b, Neue Hydracarin. *Arch. f. Hydrob.* 4 : 1.

Utrecht, Prof. Jordanlaan 66.